

Situació de les denúncies per tortures de l'any 92

SAT - TERRASSA :: 03/11/2003

Estat de les denúncies contra l'Estat Espanyol sobre les tortures practicades per la Guardia Civil sobre independentistes catalans l'estiu de 1992

Les detencions

Entre els dies 29 de juny i el 9 de desembre de 1992 més de quaranta persones van ser detingues arreu dels Països Catalans, la majoria d'elles vinculades al moviment independentista català. D'aquest nombre de detinguts, una trentena ho foren abans dels Jocs Olímpics que se celebraren a la ciutat de Barcelona l'agost de 1992, encara que els responsables de l'operació policial sempre van negar qualsevol relació amb aquest esdeveniment. La resta van ser detinguts després de la cloenda dels Jocs Olímpics.

Les tortures

Pocs dies després de les detencions, a través dels familiars dels detinguts i a través dels qui van ser posats en llibertat, es va anar sabent que la majoria havien estat torturats per agents de la guàrdia civil amb l'objectiu d'obtenir declaracions autoinculpatòries i acusacions contra d'altres persones. Les tortures foren practicades en alguns casos a Barcelona, a Manresa i a Girona, i en tots els casos a Madrid, concretament a la Direcció General de la Guàrdia Civil. D'aquestes denúncies públiques de tortures se'n feren ressò en diferent grau els mitjans de comunicació, amb el consegüent acomiadament d'alguns dels periodistes que denunciaren aquells fets.

Les reaccions que van aparèixer arreu del país van ser múltiples, i en la seva majoria de rebuig a l'operació policial i a la pràctica de la tortura. Des del Ministeri de l'Interior espanyol s'intentà restar importància a les denúncies de tortures tot argumentant el tòpic que eren històries inventades pels detinguts i que responien a "ordres" de les seva organització, quan precisament molts dels detinguts estaven vinculats a diferents organitzacions o no militaven enlloc.

Les pràctiques que es denunciaven van ser diverses: l'ús d'una bossa de plàstic col·locada al cap estrenyent-la fins l'asfíxia; submergir el cap dins d'una banyera plena d'aigua fins que el detingut no pot aguantar més; cops de tota mena; aplicació d'electrodes a diferents parts del cos; humiliacions, mofes i vexacions, amenaces de mort amb pistoles; amenaces de mort i de violació a familiars; etc.

Alguns dels detinguts van fer intents de suïcidi, que van ser utilitzats posteriorment per part de la Direcció de la Guàrdia Civil per intentar justificar que els senyals de contusions dels detinguts eren producte d'autolesions. D'altra banda, els informes mèdics d'aquells detinguts que van ser posats en llibertat provisional, i que van ser explorats per metges d'hospitals públics, van corroborar que havien patit maltractaments físics.

Les denúncies judicials

El rebuig de la societat catalana va ser contundent, com es pot desprendre del ressò que va tenir a la premsa. I les exigències d'investigar si s'havien produït tortures van venir reforçades per part de persones lligades al Govern Català, Ajuntaments i Parlament de

Catalunya, que manifestaren públicament llur actitud. Alguns casos varen ser portats al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Al seu torn, la majoria dels detinguts van formalitzar les seves denúncies a través dels respectius advocats. Alguns, però, ja havien denunciat les tortures en la seva declaració davant del jutge de la Sala número 5 de l'Audiència Nacional, Baltasar Garzón. El jutjat encarregat d'investigar les denúncies, però, va arxivar les causes i els recursos que posteriorment es van presentar. Igualment, el Tribunal Constitucional seguí l'actitud del jutjat ordinari i de nou va arxivar les denúncies. Alguns casos van arribar davant el Tribunal Internacional d'Estrasburg en forma de denúncia contra l'Estat Espanyol, denúncies que van ser desestimades per raons de forma.

Les denúncies públiques davant instàncies nacionals i internacionals

L'any 1993 s'elaborà un dossier sobre les tortures practicades per la Gàrdia Civil als independentistes detinguts. Aquest dossier incorporava els testimonis dels torturats, les denúncies presentades, retalls de premsa, etc. Aquest dossier va ser presentat a Amnistia Internacional de Londres i, on va ser més efectiu, a l'ACAT (Acció dels Cristians per l'Abolició de la Tortura) ja que a través d'aquesta organització es concertà un encontre amb el Comitè per la Prevenció de la Tortura del Consell d'Europa, visita que tingué lloc el 1994. Una còpia del mateix dossier va ser lliurada en mà al President de la Generalitat Senyor Jordi Pujol; a l'aleshores Conseller de Justícia, Senyor Joan Rigol, a la Subsecretària de Justícia del Ministerio de Interior y Justicia de l'Estat Espanyol, Senyora Maria Teresa Fernández de la Vega; als portaveus de la Comissió de Justícia del Parlament de Catalunya; etc. Mai ningú des dels estaments institucionals va mostrar ni ha mostrat un mínim interès en el cas de les tortures.

La paradoxa s'arrodoneix quan un seguit de noms són els responsables directes i indirectes del que va succeir l'estiu de 1992. Luís Roldán, empresonat actualment per corrupció, que fins i tot en unes declaracions va dir que engegaria una querrela criminal contra qui afirmés que la Guardia Civil va torturar els independentistes. Baltasar Garzón, co-director de l'operació, jutge instructor del cas, que no només no va iniciar cap investigació sobre les tortures sinó que a més a més va impedir que declarassin els agents que el jutjat encarregat del cas va citar. José Luís Corcuera, aleshores Ministre d'Interior, que va assegurar que la Guàrdia Civil no torturava, i a més a més, va ser l'encarregat, gairebé dos anys després, de donar les medalles als agents de la Guardia Civil que van participar en aquella operació.

El judici

En la mateixa sentència del judici, que tingué lloc el 1995, on es va condemnar a diversos detinguts per declaracions realitzades sota tortura, el mateix tribunal demanava que es deduïssin testimonis davant la persistent denúncia de la majoria dels processats sobre les suposades tortures practicades per la guàrdia civil als detinguts. En termes jurídics això va permetre a gran part dels processats (17 persones), l'any 1997 tornar a iniciar el procés de denúncia que ha estat de nou sistemàticament arxivada per totes les instàncies judicials espanyoles sense que s'hagi obert cap mena d'investigació al respecte.

La denúncia col·lectiva a Estrasburg

Cinc anys després, d'aquest nou procés de denúncies iniciat el 1997, el Tribunal Europeu dels Drets Humans va admetre a tràmit la denúncia. Un cop admesa a tràmit, en la fase posterior de les al·legacions, l'advocat de l'Estat Espanyol, **Sr. Javier Borrego Borrego**

(ara jutge d'aquest mateix Tribunal Internacional en representació del Regne d'Espanya) no va estalviar arguments cínics i sofístics per a intentar confondre els membres de la Sala amb la finalitat d'arxivar el cas i evitar-ne l'examen jurídic. Malgrat aquests darrers intents del representant d'Espanya, però, el Tribunal internacional va decidir celebrar una vista oral per a examinar la demanda.

La vista oral

El proper dia 18 de novembre de 2003 tindrà lloc a Estrasburg la vista oral del judici contra l'Estat espanyol on s'examinarà tant la forma com el fons de la denúncia. En aquesta vista l'Estat espanyol haurà de respondre al Tribunal de manera concreta i explícita les raons per les quals no va voler iniciar cap investigació. Un cop realitzada aquesta vista, el Tribunal ja té potestat per dictar sentència.

A tall de cloenda

Ens trobem, doncs, en el final d'un procés judicial iniciat fa mes de 10 anys, i que té possibilitats, pensem, de reeixir en forma de condemna contra l'Estat Espanyol per violar l'article 3 (Prohibició de la tortura) de la Convenció per a la salvaguarda dels Drets Humans. Malauradament la tortura no és una pràctica aïllada a l'Estat espanyol, i en aquest termes ha estat denunciat per Amnistia Internacional i el Comitè per la Prevenció de la Tortura del Consell d'Europa, entre d'altres instàncies internacionals. Malgrat els centenars de casos denunciats, aquesta serà la primera vegada que l'Estat espanyol seurà en el banc dels acusats per tortures en un Tribunal internacional.

https://www.lahaine.org/mm_ss_est_esp.php/situacio-de-les-denuncies-per-tortures-d-92